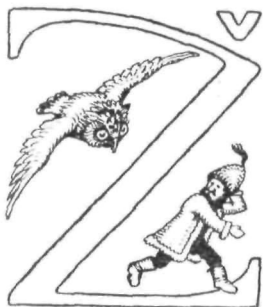

I. K. ERBEN*) — JOSIP GRUDEN:

Zlata pavka.

ivel je nekoč kralj, ki je imel tri sine. Tako jih je imel rad, da bi jih ne bil dal za ves svet. Rad jih je imel dobri oče, rad; ali dobra mamica se jih ni veselila dolgo. Ubožica je nenadoma zbolela in čutila, da se bo morala od njih ločiti. Ko so uprav vsi trije stali okolo njene smrtne postelje, je dvignila glavo še enkrat in tako-le govorila:

„Otroci, zlati moji otroci — kako naj vas zapustim na tem svetu, kako naj se poslovim od vas!

A ne žalujte, ne — jaz vas tudi po smrti ne pozabim. Nate, otroci moji, te-le tri orehe — slehni večer si jih zagrebite v pepel, dobro vam bodo služili,“ in ko je bila to izgovorila, je izdihnila.

Zaplakali so trije sinovi, zaplakal je mož, zaplakala dežela po dobri kraljici.

Ali na svetu je vse minljivo — kralj je čez leto dni nehal žalovati in se je zopet oženil. Dobil je lepo ženo, a sirote niso dobile matere, ampak le mačeho, ki so o nji govorili, da je čarovnica. In res ni bila samo mačeha, temveč tudi čarovnica; zakaj nič je ni tako ozlovoljilo, kakor pogled na tiste tri dobre kraljeviče. „Le počakajte,“ si je mislila, „saj ne boste tu dolgo kaše pihali!“ Takoj zvečer, ko so legli spat, je mačeha hodila, lazila okolo sobe, v kateri so trije kraljeviči spali, prisluškovala, trkala na vrata: „Ali spite, ali slišite, vi mladi kraljeviči!“ Pa ti so že spali, ali tisti trije orehi, ki so jih zagreblji v pepel, kakor jim je bila naročila mati, so odgovarjali: „Ne spimo, poslušamo, uganke si dajemo!“ In čarodejka je odšla z dolgim nosom.

Naslednjo noč je zopet prišla čarovnica z velikim nožem. Prisluškovala je ob vratih — a vse tiho kakor v grobu. „No, zdaj gotovo že spiyo,“ si je mislila; a zavoljo večje varnosti je vendarle potrkala: „Ali spite? Nič ne slišite, vi mladi kraljeviči!“ In orehi so se tedaj zopet oglasili: „Ne spimo, poslušamo, zastavice si stavimo!“ — „Pa venčar ni zdaj grom zabobnel! Tukaj mora biti nekaj drugega,“ je premišljala mačeha.

Kadar pa drugi dan ni bilo več kraljičev v čumnati, se je ukradla vanjo mačeha in ondi vse obrnila — samo v peči ne. Pa toliko, da je stopila od peči, že ji je nekaj udarilo v nos — pa je vohala in vohala. „Aha,“

*) Karel Jaromir Erben, rojen leta 1811. v Miletinu, se prišteva k najbolj zaslužnim možem češkega narodnega slovstva. Že kot petindvajsetni mladenič je začel nabirati narodne pesmi in pravljice in tej svoji misiji je ostal zvest do smrti († 1870. 1.). Njegove „Kytice“ pričajo, kakšne bisere češke narodne poezije je otel pozabljivosti. Iz večnolepe narodne pesmi in pravljice so zajemali vsi poznejši veliki pesniki češkega naroda, in sicer Neruda, Vrchlicky i. dr. — Češki narod dobro ve, kaj mu je bil I. K. Erben in zato so ga lani ob stoletnici njegovega rojstva tako proslavljali. Vsi listi so bili polni hvale in slave za češko slovstvo toli zasluženega velikega genija.

je dejala, „kaj zlomka je v tem pepelu? Pa le počakaj, jaz ti že posvetim!“

Tretji večer je dala v peči zakuriti, tako da je tudi miši z doma preplašila, a mili orehki so se pekli in goreli. Prišla je k vratom, prisluškala, ali nič ni bilo slišati. Potrkala je: „Ali spite, ali slišite, vi mladi kraljeviči?“ — „Ne spimo, poslušamo, zastavice si stavimo!“ se je oglasil potihoma eden onih treh orehkov, ki ni bil še popolno stlel. Sam Bog, da ni peklenšček čarovnice od same jeze takoj pograbil — odšla je in si pod brado mrmrala: „No, pa saj boste kmalu tam, kjer muh ni, samo da si ta-le nož nabrusim!“ Kmalu se je vrnila z nabrušenim nožem in je prisluškala, trkala, klicala, ali nič se ni odzvalo; tedaj je tiho odprla vrata, se priplazila k postelji in „reski!“ je vsem trem — enemu za drugim — odrezala glavo in mrtva trupla zavlekla v zadnjo čumnato, kamor je hodil kralj na leto samo po enkrat.

Naslednje jutro so iskali, begali po gradu na vse strani, a nihče ni vedel, nihče ni čul, kam so kraljeviči izginili. Ubogi kralj ni vedel, kaj bi same žalosti.

Ko je čez nekaj časa tista čarovnica ravno pometala kraljevo čumnato, je priletela na okno pavka in silila v stanico — „Aha, ti grdoba grda, ali se mi pobereš!“ je kričala nanjo in jo izganjala z metlo; ali kralj ji je dejal: „Oh, ne podi te lepe stvarce; rajša jo pusti noter, se bom vsaj kratkočasil z njo“ — pa je odprl okno. Mila pavka je prišla k njemu, mu dela s kljunom cvetko v roke ter začela peti:

„Sedla pavka tik gospoda,
tri novice mu prinesla:
Njega siní so zaklani —
tam ležijo v izbi, kamor
pride on le enkrat v letu;
sem prinesla mu mazila,
ki izleči jim koščice!“

Tako je zapela, pa odletela.

Kralj je v mislih začudeno zrl za njo; prišlo mu je na misel, da to vsekako ni bila pavka, ampak da je to morala biti njegova uboga žena. Hitel je nato v ono sobo, kjer je v resnici dobil svoje tri sine zaklane. Natrl jim je grla z ono cvetko, in trije sinovi so še krepkejši skočili na noge. — „Hvaljen Bog, ali gorje onemu, ki je to učinil!“ In takoj se je zvedelo, da ni mogel tega nihče drugi storiti, kakor sama kraljica; zakaj le ona je imela ključe od sobe. Ves jezen je dal kralj kraljico zgrabiti. Hlapcem pa je velel: „Privedite na dvorišče štiri najbolj iskre konje, privežite jim ta nestvor na repe, naj jo razneso na vse štiri strani sveta.“

Kakor je rekel, tako se je zgodilo: štiri konje so privedli; privezali so jim na repe kraljico, in od mile čarovnice ni ostalo toliko, kar je za nohtom črnega. — Od tistega časa se kralj ni več oženil, le svojih treh sinov se je radoval in je kraljeval in kraljeval, dokler ni umrl.

